

QWARTALSBILAGA TILL CARLSCRONA WECKOBLAD

Årgång 1 N:o 1 Anno 1780 Pris: 5 Shilling

HÖGTIDLIG KUNGÖRELSE FRÅN TIDNINGSREDACTIONEN

Högt Ärade Läsare,

Då det till Redactionen för Carlscrona Weckoblad sedan en längre Tid tillbaka gjorts åtskillige Framställningar från många här i Örlogs-Staden bosatta Personer, såwähl Höga som Låga, om Nyttan, Nöjet och Lämpligheten af att härwarande Tidnings-Redaction wid warje fullgånget Qwartal af Åhret låte trycka samt publicera en särkskild Bilaga, uti wilken blefve publicerade Nyheter och Tilldragelser af allmänt Intresse, samt äfvenledes annat läswärt Tids-Fördrifv af uppbyggeligt och anständigt Innehåll, till Fägnad för såwähl vårt Wecko-Blads reguliära Prenumeranter som för andra Läsare, och som ej blifwer publicerat uti Wåra ordinarie Weckoblad, så hafwer Redactionen härmed den uttalade Wåhl-Wiljan att tillmötesgå dessa Önskemål medelst denna Tryck-Sak, hwilken Läsaren som en allra första Product däraf följaktligen hafwer Nöjet att hålla i Sin Hand.

Redactionen behagar därföre härmed högtidligen kungöra Sitt wåhlmenande Syfte att i Mån af Dess Förmåga såsom ett Complement till Utgifvandet af Wår Tidnings Lös-Nummer så att säga ifrån en högre Utsigts-Punkt gifwa Läsarena återkommande Utblickar i Form af Articular och Commentarer om såwähl i Tiden som i Rummet näraliggande Ämnen, men äfvenledes mer afvlägsna Skeenden å Samfunds-Lifvets skilda Områden, ej blott i Swea Rike, utan äfven sådant, som rör den vidare Om-Wärlden i den Mån något dylikt af Intresse uti de Ut-Rikes belägna Orterna inträffat hafwer.

Wi tillkännagifwa därföre för Den Ärade Allmänheten att högst Densamme framgent kan emotse denna Bilagas reguliära Utgifvande, hwilken tills vidare lærer inträffa hwart Qwartal, således 4 Gånger hwarje Åhr, under Förutsättningen att Wår Tryck-Sak blifwer pecuniært understödd af en stadigwarande Läse-Krets.

Med den allra utmärktaste Hög-Aktning

Herr Rodolphe Jeansson von Prahlenschreiber, Hufvud-Redacteur

* * * * *

Till Wåra Läsares Uppllysning behagar Wår hederwårda Tidnings-Redaction nedan citera den wåhlformulerade Sentence, wilken såsom Tafvla hänger såsom ett Rätte-Snöre uti Tryckerie-Lokalen med det uttalade Syftet, att werka såsom Led-Stierna och Inspirations-Källa för Herrar Redacteurer, dymedelst stimulerande dem till största möjliga Flit wid det dagligen och stundligen mer eller mindre yfviga Wiftandet med respectifve ljudliga Raspadet af Fjäder-Pennorne:

Hur ljufvt det är att kunna säga, Med Pennan sanningsfullt och ömt:

Att Deras Minne ej är glömt, Som Pennans Hågkomst ännu äga!

Lär därföre genom Öfvning så, Din Penna wåhl och prydligt föra;

Den skall Din egen Fägnad göra, Och äfven andras Bifall få.

* * * * *

*Hos Gjördel-Makaren Kelck på Ronneby Gatan finns
utwåhld Sur-Kål till köps i Kanne-Tal för billigt Pris.*

Ny Konglig Cert-Conseil hafver afgjort Striden mellan det Sheldonska och Chapmanska SkeppsByggnadsSättet

Efter förra årets provseglingar hafver Hans Majestät låtit tillsätta en ny Constructions-Conseil med H. K. H. Stor-Amiralen Hertig Carl som President, samt som Ledamöter Excellencen Grefve Ulric Scheffer, Baronerna Falckengren och Sparre, GeneralMajoren för SkärgårdsFlottan Henric af Trolle, förutom Amiralerne Nordenanckar och Cederström. Syftet med hafver Conceilen varit att slutgiltigt utröna huruvida det Sheldonska eller Chapmanska SkeppsByggnadsSättet blifver det för Riket nyttigaste. Det förra bygger i Hufvud-Sak på bepröfvad Erfarenhet, medan det senare till stor Del stödjer sig på de mathematiska och physisca Wetenskaperna. Den Metod, som nu gifvits Företräde, blifver för ansenlig Framtid bestämmande för ÖrlogsWarfets SkeppsByggande, hwilket som bekant möjliggjorts af ansenliga fransyska Subsidier.

Redan wid 1778 Års Riks-Dag behagade Vår Konung utfärda Kungörelsen om att nya Anstalter widtagits till Flottans Uppbyggande med Innebörden att framgent skulle färdigställas minst ett KrigsSkepp årligen, warvid det första blefv Chapmans förnämliga LinjeSkepp "Wasa" om 60 Canoner, wilket blefv färdigställt på blott 8 Månader, samt befanns wara en ypperlig Seglare. Till Minne af detta betydelsefulla Till-Skott till Vår Flotta diktades ett Poème, wilket förtjänar att här blifva citerat:

**"Så gack då ut på Hafvet wida, Upplifva Gustaf Wasas Namn,
Gustafers Stor-Wärck bör Du sprida, Kring Werlden uti hwarje Hamn!"**

Det kan tilläggas, att under det föregående Årets Sommar profvseglades förutom Wasa äfven de nya Chapmanska Skeppen Adolph Fredric och Fredric Adolph, hwarwid de jämfördes med Sheldons Sophia Magdalena, wilket hittills ansetts wara det bästa och snabbaste i Den Swenska Flottan. Ehuru det Sheldonska Fartyget föreföll hafva gått vinnande ur Striden uppdagades det dock omsider, att Fusk förekommit såtillwida som att de Chapmanska Fartygen A. F. och F. A. dels hade byggts twenne Fot smalare än wad Ritningarne utwisar, dels hade belagts med dubbel Balllast, således ådagaläggande ett infamt Sabotage mot Chapman. Till Följd häräfv hafver Wäg-Skålen kommit att wäga öfver till herr Chapmans Faveur.

Ty beträffande Mot-Sättningen mellan den gamla Amiralitets-Ledningen med Amiralen för Militaire-Detailen Wrangel, Varfs-Amiralen Tersmeden, SkeppsByggMästaren Sheldon och RiksRådet Falckengren - warfvid den sistnämnde torde wara den mest conservatifve - och den nya Falangen med Chapman och Trolle i Spetsen, så fastslår Resolutionen utan Pardon att den gamla Ledningen helt sonika borde bytas, wilket generellt torde drabba Falkengren, Sheldon och det hittillswarande Amiralitets-Collegiet. Denna genomgripande Förändring får anses såsom både sensationell och utomordentligt extra-oridnaire – något liknande torde aldrig någonsin hafva inträffat inom Den Swenska Flottan!

-----
*Ett Par svarta Wagns-Hästar, något till Åhren, men uti godt Stånd
och tjänlige till Foror och annat Arbete äro till Salu för billigt Pris;
Hwarom Underrättelse fås på Boktryckeriet.*

NOTERAT

Den 23 Martii: I Boll-Huset å Stora Torg begapades till de därstädes Sig församlade Spectateurernas ljudliga Fägnad den renommerade Lin-Dansaren Paul German, hwilken under lifvligt applauderande visade sina konstfärdiga Attitudes och Kropps-Positioner å såwähl slapp som styfv Lina. Likaledes dansade tämligen artigt på Linan en skön Qwinna som enligt Ryktet hålles för att wara wederbörandes Hustru.

A n n o n c e r

En stor Båt med Mast-Segel, 2:ne Par Åror, Rorkult, Roder och Båtshake, allt i godt Stånd, är till Salu; Kunnandes hugade Löpare på Boktryckeriet få Underrättelse om Ägaren

.....
En skickelig Yngling som är 15 Åhr, och kan skriva och räkna, åstundar blifwa antagen hos någon Handlande, eller i något hederligt Hant-Werk; Adress härom kan fås hos Kakel-Ugns-Makaren Sundell.

Om Begreppet Upp-Lysningen – Vårt Sekels viktigaste Tankeströmning – till Hugnad för den obildade Läsare, hwilken mankerar i Kunskap om Begreppets Innebörd

I Frankrike kallad "Les Lumières", i England "The Enlightenment", i de Tyska Länderna "Die Erklärung", i Sverige "Upplysningen" – se där Beteckningarna på skilda Språk af denna vårt Sekels helt dominerande Tanke-Strömning. Termen hafver bl.a. nyttjats af de franska Philosopher, Wetenskapsman och intellektuella Skrift-Stallare, wilka ligga bakom Tillkomsten af det enormt omfattande Fransyska Pracht-Werket öfver allt Wetande, den s. k. Encyklopedien, hwars Påbörjande skedde redan i Åhret 1751, men först nu blifwit färdigställt, och wilket afvses att blifwa publicerat under innewarande Åhr.

Ordet "Upplysning" torde ursprungligen hafva blifwit wahlit af den Anledningen, att det genom dess associerande med Ljuset rent bildligt kontrasterar skarpt emot Mörkret. Med det senare ska förstås löst grundad Öfver-Tro och Widskepelse, samt Dogmatism och Maktfullkomlighet från en inhuman Öfverhet, oafvsett om härmed afvses Kyrka, Stat eller en tyrannisk Härskare. Mot detta ställs det upplysande Förnuftet och den praktiska Nyttan af skilda Företeelser i det mänskliga Lifvet med Wetenskapen som Grundval. Harwidlag ar Tankar om Secularisering och Tolerans centrala Begrepp, men äfven Krafvet på wissa Friheter, såsom social, politisk och religiös Frihet, liksom Asikts-Fihet, innefattande äfven Tryck-Frihet.

Dessa för Vår tid ytterst djärfva Idéer hafver som Utgångs-Punkt Wetenskapens allt tilltagande Betydelse under det förra Århundradet, hwilken medelst sawahl kritiskt som analytiskt Tänkande, kombinerat med nyktert Iakttagande, kunnat afsloja tidigare ej kända Hemligheter hos Naturen och Universum, men äfvenledes gifwit nyvunnen Kunskap om Människans Kropp och Själ. Föregångare i Form af högtstående Tänkare som Isaac Newton och John Locke hafver banat Wag för att dessa nya Idéer i Vår Tid kunnat än mer utvecklas af andra stora Andar, såsom den engelske Philosophen David Hume och Dess tyske Kollega Emanuel Kant, medan i Frankrike främst marcks Männen bakom ofwannamda Encyklopedie, företrädesvis Diderot, d'Alembert, Voltaire, Rousseau och Montesquieu.

Ehuru dessa Skriftställare länge blifwit motarbetade af allsköns konservativa Krafter, synnerligen Den Katolska Kyrkan och despotiskt sinnade Regenter, torde detta Motstånd i det långa Loppet blifwa fafangt. Till Följd harafv kan man dock i Framtiden forwanta sig mer eller mindre svåra samhälleliga Motsättningar, då den besuttna Ofverheten ej frivilligt torde wilja ofvergifwa Dess Privilegier, såsom Bord, Befrielse från Beskattning, särskilda Carriere-Förmåner samt Förtur till högre Ämbeten, sawahl civila som militaira.

Söka Wi uppleta Upplysningens Narwaro i Vårt Land, torde främst inom Wetenkapens Domäner kunna namnns wara mest berömda Man, såsom Linneus, Polhem, Scheele, Af Acrel, von Rosenstein och Celsius, men äfven Instiftandet af WetenskapsAcademien Åhr 1739. Wad gäller den andliga Odlingen inom den culturella Sfären kan främst namnns Tillkomsten af Tanke-Byggar-Orden 1753 med dess litteraira Inriktning.

Men äfven i de mest skilda privata Kretsar hafver åtskilliga Sällskap bildats, hwilka influerats af Upplysningens Tanke-Gods, ofta formerade som Ordens-Sällskap. Dessa Sällskap warierar från tämligen mysterieusa eller serieusa till synnerligen muntra dylika. Som Exempel på det förstnämnda kan slutligen tilläggas att Frimureriet introducerades i Sverige redan Åhr 1735.

.....

En Theater-Nyhet från Den Kongliga Hufvud-Staden

I Stockholm hafver Herr Acteuren och Task-Spelaren Carl Stenborg öfvertagit Dess Fader Petter Stenborgs Theater-Privilegier. Spelplatsen för de Stenborgska Lust-Spelen utgöres wanligen af den uti Humlegården befintliga Rotundan, som till detta Konstens Ändamål synnerligen frequent nyttjas under Sommar-Tiden. Dess Comedianters Repertoire består hufvudsakligen av skilda Piécer af Holberg, Molière och Le Sage, wilket härom upplyses till Allmänhetens Kännedom.

-----

*En halfv täckt Wagn i godt Stånd är till Salu;
Hwarom Underrättelse kan fås på Boktryckeriet.*

Ett Hus med Gård på Borgmästare Gatan, näst intill BorgmästareBroTullen, är till Salu; Den som det samma åstundar kan få Underrättelse på Boktryckeriet eller hos Tullnären Herr Bäck vid ovannämnda Tull.

Om Skönhetens Obeständighet

Hur stor en Skönhet än må wara; Om Hon af Maken ständigt ses,
Att göra Honom ledsn löper fara, Och, då Han tröttnat, öfverges.
Att Karin mig i Hågen leker, Hur kommer sig det? - Jo, hon är ny;
Till Älskog ej mig mer beweker, min Phyllis, trots Dess wita Hy.
Ett långligt bruk har gjort mig trött; Nu vill jag andra Fruchter plocka,
Hurså? Jo, Smaken är förnött. Den retas blott då nya locka.
Jag blott på detta enkla Wis, den Wahnans Werkan kan förswara
att Omväxling är den Devis, jag numer´ låter Regel wara.

Bekännelse af en desillusionerad ächta Man

*****

Med Anledning af Wår Nådige Konung Gustaf III:s Namns-Dag
Den 24 Januari frambäres i all Ödmjukhet af Wår samlade
Tidnings-Redaction Följande underdåniga Hyllnings-Wers:

Swea önskar glader Landets Hulde Fader
Milde Kong och Drott, stora Wasars Like:
Lefwe I Sitt Rike Säll I högsta Mått!

SLUT

QWARTALS-BILAGA TILL CARLSCRONA WECKOBLAD

Årgång 1 N:o 2 Anno 1780 Pris: 5 Shilling

Högt Ärade Läsare,

Till Allmänhetens Underrättelse lämnas följande: Att En Hwar som behagar skrifwa och gagna det Allmänna med uppbyggeliga, nyttiga och nöjsamma Ämnen, ehwad det wara månede, som icke är stridande emot Religion, Öfwerheten och dess Lagar, kan emot billig Betalning eller ock gratis allt efter dess Innehåll sådant i dessa Blader få införa; försäkrandes att Auctoreernes Namn och Caractère skal blifwa förteget om så åstundas, enligt hwar Kongl. Maj:ts Tryck-Frihets-Förordning derom stadgar.

Med den allra utmärktaste Hög-Aktning

Herr Rodolphe Jeansson von Prahlenschreiber, Hufvud-Redacteur

*****

!! WIKTIGT MEDDELANDE FRÅN TIDNINGS-REDACTIONEN !!

Nödig Upplysning om Risquen för den så kallade
Tryck-Fels-Nissens beklageliga Upp-Dykande uti
såwähl denna Bilaga som i de kommande

I den Mån den försmädlige s. k. Tryck-Fels-Nissen behagar företaga Sitt lika capriciösa som impertinenta Upp-Dykande såwähl Här som Där uti Wår i öfwrigt förträffliga Bilagas reguljiära Nummer, och således på dierse oförutsägbara Ställen därstädes uppsticka Sitt lika wählbekanta som wederstyggliga Tryne, ber Wår hederwärda Tidnings-Redaction detta högst otrefvliga Miss-Förhållande synnerligen få beklaga, hwarwid Redactionen samtidigt önskar rikta en ödmjuk Wädjan till Den Ärade Läsaren att hafwa godwilligt Öfverseende därmed, då det ej synes ligga inom Möjligheternas Gräns att Den Ofvannämnde näswise Miss-Dådaren helt taga af Daga.

Istället gifva Wi den hårdt pröfvade Läsaren det wählmenta Rådet att om möjligt ej alls taga Notice om Densamme, då ju denne slemme Figure är lika lite åtkomlig för Dess Näpst som Dess permanenta Afvhysande; Eller, i det Fall Saken oundwikligen leder till Läsarens oförställda Ilska, medelst lämpeliga Kraft-Uttryck gifva Luft åt de uppkomna Beswärligheterna, samt - om denna widtagna Åtgärd befinnes wara otillräcklig - tillgripa något annat lämpeligt Bote-Medel.

Ett recommendabelt sådant är par Exemple någon Timmes Wed-Huggning eller därmed beslätat krävande physisk Actiwitet, wilken werksamt afvleder den af Wrede alstrade Energin, på det att Wederbörandes Corpus inträder i ett så considerabelt Trötthets-Tillstånd att äfven Sinnes-Ron återställes samt Dess Cropps-Wätskor calmeras till dessas forna fria Lopp och harmoniska Balance.

Dock wore månne ett än werksammare Medel mot Uppkomst af okontrollerbar Wrede öfver denne oönskade Canaljes uppdykande att - då ju Miss-Dådarens Framfart i Tryck-Spalterna näppeligen går att alldeles undvika - gifwa ifrågawarande Marodeur minsta möjliga Attention, och således ej låtsas om Dess Existence genom att helt ignorera Wederbörande, hwarwid Läsarens Sinnes-Lugn desto bättre torde blifwa bewarat.

Piquant Theater-Skwaller om Händelse i Carlsrona

En piquant Händelse inträffade enligt Ryktet då Comedie-Directeuren Le Blanc i Början af Juni Månad hitkom från Göteborg, ty samtidigt som LinDanseuren Paul German afvreste, kvarlämnade Densamme Dess vackra Hustru, hvilken nu enligt Ryktet lärer emot Weder-Gällning af 100 RiksDaler hafva öfvertagits af Directeuren Le Blanc, samt därvid blott bytt Fru-Namnet. Ifrågawarande Person är af ca 25 Åhrs Ålder, hafver det täckaste Ansikte, skön Hy och Färg, är wähl wäxt, ehuru af mediocer Taille, talar wäl Fransyska Språket, men torde likwäl vara född i Tyskland; hafver warit Actrice i Lübeck, där hon blefv af German contracterad. Högst iögonfallande är äfven hennes vackra Hår af ansenlig Tjocklek och skön Färg, samt extraordinaire Längd, då det når ända till Smalbenet. Wederbörandes Apparation upptänder därföre föga förwånande lidelsefull Eld i månget Mansfolks Hjerta wid Begandet af Dess Coquetterier under Lin-Dansen.

---- § ----

Poetisk Utgjutelse från en plågad Yngling, hwilken af en nyvunnen Förälskelses Ijufva Gift ständigt marteras
Den sköna Plågan knappt jag tål, Är fuller swår, will ej förswinna;
Den fötts av Dina Ögons Stråhl, Ty Lågan, som jag låter brinna,
Har tändt en Längtan i mitt Hjerta - Den aldrig någon Ända tar,
Ej finns ett Slut uppå den Smärta, Som till min Sjukdom Början war.

Din allra trognaste Admirateur

---- § ----

*Till Salu utbjudes en wid Sjön här i Staden wäl belägen Tomt,
Hus och Gärd, hwarom Underrättelse fås på Bok-Tryckeriet*

-----
*En Koppar-Kittel är af en misstänkt Person i Förwar tagen,
som den rätte Ägaren kan återfå.*

Om den Kongliga Flottans nuwarande Tillstånd

Från Freds-Åhret efter Det Stora Nordiska Kriget 1721 till Wår nuwarande Konungs Tron-Tillträde 1771 förnyades Rikets Örlogs-Flotta i allt endast med 17 Linje-Skepp samt ett 10-tal Fregatter. Ingen Enighet uppnåddes om hur Sjö- och Kust-Försvaret borde utformas. Somliga påyrkade en stark Hög-Sjö-Flotta, medan andra förfäktade Nödvändigheten af att bygga smärre Fartyg såsom Galärer m.m., hvilka kunde manövrera i Skär-Gårdarna och samarbete med Kust-Befästningarna och Armén.

Wid Wår Konungs ofvannämnda Tron-Tillträde i Året 1771 räknade Örlogs-Flottan i allt 22 Örlogs-Fartyg, af vilka 9 woro Fregatter, ehuru af dessa blott 4 woro sjödugliga. Sammantaget torde blott en tredjedel af samtliga dessa Fartyg därvid warit i tjänstdugligt Skick, samt flertalet dessutom tämligen föråldrade. Konung blefv sålunda tidigt warse Faran af en svag Flotta, och widtog därföre flera Anstalter för dess Iståndsättande medelst Nybyggnation. Emellertid hafva de stridande Åsikterna och Wiljorna inom Amiralitetet ej tillnärmelsewis gifvit det önskade Resultatet.

Wisserligen hafva sedan Året 1773 de Subsidier som Swerige erhållit från KonungaRiket Frankrike finansierat ett Antal FartygsByggen, warafv Mer-Parten af dessa construerats under Ledning af den härstädes å Carlsrona ÖrlogsVarfv werksamme Herr SkeppsByggMästaren Gilbert Sheldon. Erinras skall äfven om Konungens Kungörelse wid Riks-Dagen 1778 att årligen minst ett Örlogs-Skepp skulle byggas; därafv blefv under samma Åhr Skeppet Wasa med 60 Kanoner, byggt och sjösatt på Örlogs-Varfv et härstädes under en Tid af blott 8 Månader det första. Dock återstår ännu mycket att göra innan Hans Majestait blifwer satisfierad i Dess höga Ambition att tillskapa Östersjöns främsta Flotta.

OBS! Sensationell Nyhet från Kongliga Hufvud-Staden! OBS! General-Majoren wid Arméns Flotta Henric af Trolle hafver af H. M. Konungen utsetts till General-Amiral för Flottan!

Som bekant hafver föregående Års Cert-Commission under Ledning af H. K. H. Hertig Carl som Syfte att fatta afgörande Beslut om den Kongliga Flottans Framtid. i Hufvudstaden meddelades Den 8:e Juni öfverraskande att Öfversten Henric af Trolle, såsom hittillsvarande Chef för Skärgårdsflottan å Sveaborg, utsetts till General-Amiral öfver de båda Flottorna.

Trolle hafver med Dess synnerligen wählrenommerade gode Vän, SkeppsByggMästaren F. H. Af Chapman, utarbetat och framlagt en lika djärfv som omstridd Plan, hwars Ambition är att under loppet af blott 7 år bygga ett 40-tal Linjeskepp och Fregatter, hvilken Plan vunnit Konungens Godkännande. Nyheten hafver emellertid skapat såwähl Ängslan som Bestörtning inom Örlogs-Stadens conservativa Amiralitets-Ledning, då Dess Ledamöter af Konungen således förbigåtts, måhända då några af dess Herrar framfört Uppfattningen att den ofvannämnda Planen är helt orimlig; De fruchta äfvenledes att blifva utbytta mot nya Krafter från Sveaborgs-Lägret.

.....
*Till Salu finnes på Stora Pantare Holmen en Wäder-Qwam, en Rid-Häst,
samt en Ljus-Krona med 8 Armar.*

.....
*Finnes hos Regale Bränn-Wins-Bränneriet följande Sorters destillerat Brännwin på
Buteljer för 16 Shilling: Guld-Watten, Pomeraux, Kanel, Citron och Kummin;
Buteljerna äro förseglade med Bränneriets Sigill.*

Den framstående Bild-Konstnären Elias Martin hafver nyligen gästtat samt afbildat Örlogs-Staden Carlsrona

Den högt renommerade Conterfejaren och Landskaps-Målaren Elias Martin besökte strax efter Årets Midsommar-Helg Carlsrona i Samband med Dess Resa till Stockholm, wilken företagits efter Dess 12-Åriga Wistelse i England. Härstädes i Örlogs-Staden lærer Herr Martin dels hafva besökt Wänner och Bekanta m. fl. Personer, dels utfört ett Antal Acvarell-Målningar, wilka afbildat några Platser här i Staden.

Enligt Ryktet hafver den framstående Konstnären låtit meddela, att dessa Målningar skola såsom Panoramor under Rubriken "Utsigter af Carlsrona" med Tiden ingå i en omfattande Publication med dylika Af-Bildningar af andra här i Riket betydelsefulla Orter. I detta kommande Bok-Werk skola Herr Martins Målningar blifva överförda till tryckbara Färg-Gravyrer, utförda af Dess yngre Broder Johan Fredric, samt därvid gifvas Namnet "Swenska Vuer".

Beträffande Herr Martins hittillsvarande Lefvnads-Histora kan följande meddelas:

Född i Åhret 1739 till en burgen Hant-Werkare inom Snickeri-Ämbetet, Ålder-Mannen Olof Martin – det bör äfven noteras, att Mor-Brodern war ingen mindre än den utomordentligt skicklige Möbel-Fin-Snickaren Herr Hofv-Schatull-Mästaren Georg Haupt – kom den unge Elias efter afslutad Skol-Gång att som Lärning i Faderns Werkstad wisa tydlig Affection för Måleriet.

Ålder-Mannen i Stockhoms Målare-Ämbete Friedrich Carl Schultz gafv honom därvid de första Grunderna uti denna Konst. Då Mästaren, åtföljd af Dess unge Elefv, påtagit Sig Kongliga Uppdrag att utföra Decor-Måleri såwähl å Stockholms Slott som å Drottningholms D:o, gafvs Elias åtskillige Tillfällen att bese förnämlig Konst i dessa solenna Miljöer, synnerligen Werk af fransyska Målare.

Då Skepps-Bygg-Mästaren F. H. Chapman Åhr 1763 i Stockholm sökte framstående Hant-Werkare till Arbetet å Fästningen Sweaborg, rekryterades äfven den unge Martin genom Schultz' Recommendation till Arbetet som Ornament-Ritare. Öfver-Generalen Augustin Ehrenswärd, såsom Högste Chef därstädes, tog emellertid den unge Mannen under Dess Beskydd, samt underwisade äfven Densamme, wilket blefv af stor Betydelse, ty Martin underwisade nämligen i Sin Tur Sweaborgs Officerare i Tecknings-Konsten. Till dessa hörde äfven Öfver-Generalens Son Carl-August, warwid en djup Wänskap redan wid denna Tid-Punkt grundlades mellan Elefv och Lärare.

Blott efter tvenne Åhr på Sweaborg, reste under Wåren 1766 Martin till Paris, då han ansåg att något af konstnärlig Art ej mer fanns att lära inom Fädernes-Landet. På den därstädes bosatte högt uppburne Swenske Portraite-Målaren Alexander Roslins Recommendation intogs nu Martin i Den Franska Hufvudstadens Konst-Academie.

Emellertid gick efter blott tvenne Åhr i den Fransyska Hufvud-Staden Färden vidare till England i Åhret 1768, där Martin kom att förblifva under hela 12 Åhr. Måhända bidrog därtill i någon Grad det Factum, att han såsom Natur-Skildrare blefv synnerligen tjusad af det Engelska Landskapet, ehuru äfven Giftermålet med en infödd Qwinna - v. g. se nedan - likaledes torde haft betydelse härwidlag.

I Londons Swensk-Colonie kom den framstående Architecten William Chambers och Konstnären Sir Joshua Reynolds att höra till Martins Wänner och Gynnare, warwid äfven må erinras om, att Dessa Herrar nu togo Initiativ till Bildandet af Den Engelska Konst-Academien Royal Academy, å wilken Martin Åhret därpå, således 1769, blefv Elev. I det följande Åhret anslöt Sig Brodern Johan Fredric Martin till London-Kretsen, och genom Studier under Storheterna Wollet och Bartolozzi förkofrade Sig Denne så wähl i Teckning och Gravyr, att han kunde wara Sin äldre Broder högst behjälplig med att öfverföra Dennes Werk till grafiska Bilder.

Samma Åhr - 1770 - gifte Sig Elias Martin med Borgar-Dottern Augusta Lee, och inom Loppet af 6 Åhr hade Familjen utökats med icke mindre än 5 nya Medlemmar. Den flitigt werksamme Familie-Fadern uppwisade nu en både imponerande och lucrativ Production af Vedutor, Landskap-Motif, Interieurer, Genre-Bilder, Sedes-Skildringar i Hogarths Stil, Portraite m.m. utförda i skilda Techniker: Olja, Gouache, Aquarelle, Krita etc.

Emellertid hafver i detta Åhret Bröderna Martin via Contacter med Den Swenske Ministern i London, Herr Friherren Gustaf von Nolcken, erhållit Wår Konungs nådiga Gillande samt blifvit Föremål för Dess Dess Wål-Wilja i Form af ett utlofvat economiskt Under-Stöd, nämligen en årlig Pension. Syftet torde härvid wara att dels bidraga till att möjliggöra Utgifvandet af det ofvannämnda planerade större Plansch-Werket af Färg-Gravyrer med Titeln "Swenska Vuer", dels stödja Herr Martins konstnärliga Werksamhet genom särskilda Kongliga Beställningar af Målningar efter Hans Majestaits personliga Önskan.

Dessa gynnsamma Omständigheter torde således werksamt hafva bidragit till Bröderna Martins Återwändande till Den Swenska Foster-Jorden. Med Afvseende på den omnämnda Publicationen lærer med Tiden ett stort Antal Platser i Wårt Land blifva besökta af Herr Martin på det att Ställes Afbildande i det kommande Werket må gifva en lika upplyst som samlad Bild af Wårt förnämliga Fädernes-Lands många intagande Sewärdheter.

Arbetsföra Qwinnsfolk och Barn om 10 å 12 Åhr kan i Staden med Lumpors och Pappers Sorterande erhålla Arbete när de sig hos KryddKrämmaren Bolin hvid Drottning Gatan anmäla; der är äfven ett Stall-Rum att hyra.

Curieuse Uppllysning om Hans Majestaits Helso-Resa

Till Följd af Hans Majestait Konungens nyligen företagna Resa till CurOrten Spa i Belgien i Afvsikt att upphjälpa Dess manquerande Helsa woro Bönderna i Riket obligerade att låna ut sina Hästar till Det Kongliga Följet, det s. k. Entouraget, med dess många Wagnar. Härvid gifves tillkänna den curieusea Upplysningen, att till detta Kongliga Rese-Företags Genomförande kräfvdes icke mindre än 39 Hästar åt Gången, som byttes hvarje Mil!

--- \$ ---

Inunder Gustafs Skygd Wi hoppas Friden skörda;
Men skulle Någon ej den Swenska Flaggan wörda;
Jag önskar Wasas Eld till Minnes Honom drar,
Och Gustaf Wasas Namn en Skräck för O-Wän war.

SLUT

QWARTALS-BILAGA TILL CARLSCRONA WECKOBLAD

Årgång 1 N:o 3 Anno 1780 Pris: 5 Shilling

Högt Ärade Läsare,

Den surprinerande Omständigheten, att Hans Majestait nyligen inom Wår Flotta låtit tillsätta lika oförmodade som uppseendewäckande nya Kwastar, hwilkas Sopande torde grundligt förändra Förhållandena inom såwåhl härstädes befintligt Amiralitetet som Örlogs-Warfv, hafver föranlett Wår Tidnings-Redaction till de i denna Bilaga införda Articlarna om Den Nyutnämnde Herr Amiral-Generalen Henric Af Trolle och Herr Arbets-Directeuren Öfverste Fredric Henric Af Chapman. Bäfva månde wäl den hittillswarande Amiralitets-Ledningen, då törhända ett och Annat Hufvud inom densamma framgent lärer sitta lösare på Dess Bärares Halsar än på mycket länge, ty Om-Meubleringar eller rentafv ännu mer dramatiska Changements, kunna ingalunda uteslutas till Följd af det ofvannämnda yviga Sopande; Blott den alltför oförutsägbara Framtiden torde kunna utwisa hur omfattande dessa administratifva Decapiteringar alternativt Degraderingar komme att blifva.

Med den allra utmärktaste Hög-Aktning

Herr Rodolphe Jeansson von Prahlenschreiber, Hufvud-Redacteur

* * * * *

Den Nye General-Amiralen för Flottan Henric Af Trolle
samt Skepps-Bbygg-Mästaren Öfverste F. H. Af Chapman
äro bäge installerade i Wår Örlogs-Stad

Den 12 Augusti ankom den nyutnämnde General-Amiralen för Flottan Henric Af Trolle med Dess Secreterare Bredenberg samt Skepps-Bbygg-Mästaren Öfverste F. H. Af Chapman. Den förre intog Logi hos Gelb-Gjutare Kelck å Runneby Gatan, där de nyanlända Herrarne blefvo uppvacktade av ÖrlogsFlottans Flaggmän. Dock valde Herr Chapman att intaga Dess Logi hos ÖfverByggMästare Trygg.

De följande Weckorna Tiden bekantade Sig de nya Herrarne med de differente Förhållandena inom härwarande Amiralitet och ÖrlogsFlotta, samt inspecterade äfven SkeppsWarfv, hvarvid wissa Menings-Skiljaktligheter torde hafva kommit i Dagen, enär de ny Kvastarnes Sopande förefaller ogillas af den gamla Ledningen. Huruwida denna Conflict skall kunna biläggas torde Framtiden få utwisa.

Säkert är dock att nya Tider med afvsevärt såwåhl utökad som uppdrifven Werksamhet stundar för Örlogs-Flottan. Ty enligt den Nya Planen skola till 1788 Åhrs Slut följande blifva byggt å Örlogs-Varfet: 16 Linje-Skepp af 60 Canoner, 12 smärre Fregatter af 40 Canoner, 4 lätta Fregatter af 24 Canoner, samt dessutom Brigantiner och Cutters efter det Antal som bedöms wara nödigt. Man torde baxna inför en så ambitieuse - för att icke säga orimlig - Plan, hwars Realiserande för öfverskådlig Tid torde kräfva de största Kraftansträngningar förutom omätlig Anspänning och Press på SkeppsWarfvets Arbets-Styrka.

Afvslutningswis upplyses Den Årade Läsaren om att en biografisk Lefvnads-Teckning af Herr Chapmans hittillsvarande Öden och Äfventyr kommer att publiceras i Wår nästföljande Bilaga, wilken tillika blifver den sista för det innewarande Året.

.....

NOTIFICATION

Den 25:e Juli ingicks Ächten-Skap mellan Herr Assesorn Fredrik Brasch och Fröken Anna Maria Granschoug. Beträffande den båda nywordna Makarna kunna följande Curiositeter nämnas: Den Först-Nämnde hafver nyligen - efter att sedan Åhret 1765 varit i Condition hos Herr Amiralitets-Aphotekaren Johan Hendrick Ferber å Dennes Stads-Apothek Göta Leijon, wilket som bekant är beläget i Korsningen mellan Runneby Gatan och Norra Kungs Gatan - öfvertagit denna Inrättning, och kommer således framledes att såsom Apothekare bistå Örlogs-Stadens Innewåhnare med nödiga Medicamenter; Den Sist-Nämnda är Dotter till den betydande Handels-Mannen och wählrenommerade Carlsrona-Borgaren Jacob Gunnar Granschoug, vars Efter-Namn curieust nog en Gång Tillkom såsom en naturlig Fusion mellan de bägge Efter-Namnen Gran och Schoug i Samband med Gifter-Målet mellan Dess Salige För-Fader Ronneby-KöpMannen Per Karlsson Gran och Fröken Anna Schoug, wilka genom köttslig Förening gáfvo upphofv till de trenne lika legendariska som framgångsrika Köp-Männen Bröderna Lave, Karl och Petter Granschoug.

Upplyses:

Nästa Söndag blifver Bal på wanligt Ställe i Handels-Man Wolffs Hus vid Madens Tvär-Gränd; Entrén är 32 shilling Specie

* * * * *

För rätta Ägaren är bortkommen en svart och hwit Hund med en kort Rumpa samt hwit ytterst på Spetsen; Den som kan gifva någon Underrättelse hafver att undfå hederlig Belöning, då han sådant på Boktryckeriet tillkänna gifver.

Rum både för Hushåld och ogifta Personer äro att hyra på Borgmästare Gatan där en Handels-Bod äfven kan få hyras.

Avertissementer

På Aphoteket finnes:

Wal-Nötter, Fransyska Päron, Hallon, Win-Bär, Björn-Bär, Kirse-Bär, alla med Socker insyltade; Lingon, Ingefära, Pomerants- och Citron-Skal, Kummin, Anis, Fän-Kål, samt Mandlar med Säcker öfverdragne.

Till Salu utbjudes: En blå och wit Kake-Ugn och en grön.

Widlyftig Commentar af LandsHöfdinge-Ämbetet till Påminnelse om tidigare utfärdade Kungörelser om i Örlogs-Staden Carlsrona gällande Ordnings-Stdga

På förekommen Anledning framförer härmed Lands-Höfdinge-Ämbetet än en Gång Sitt synnerliga Missnöje och uttryckliga Klagomål öfver det continuerade Miss-Bruket bland gement Folk att utan minsta Skam eller Blygsel förrätta sitt lekamliga Tarv helt fräckt varhelst det slike Canaljer så behagar å Gator, Torg, Gränder med flere öppna Platser, ej blott till allmän Otrefnad och Osnygghet utan äfvenledes till Men och Skada för de boendes Helsa.

Vore nog med alla lösspringande Creatur, erkannerligen Boskap, Svin och Får, liksom Herrelösa Hundar, hvilka öfverallt såväl sin Spilling som sitt Vatten utgjuta, så att hvar Fotgängare af Försiktighets-Skäl nödgas tillse hurusom Högst Densamme trampar för att bana sig Väg på Stadens alltför stenige och bergige Gator, hvilkas besvärlige Iregulariteter för öfvrigt lärer hafva föranlett Tale-Sättet att "Wid Framfart å Carlsronas Gator behöfver Man vara equiperad med Geta-Ben". Ty än mer förökas slike Otrefvligheter af ofvannämnde tvåbente Svin, hvilka likt de oskälige Djuren helt ogenerade samt utan minsta Hänsyn till sina Med-Människor ur sina repectifve Cropps-Öppningar sitt Träck tömma och sitt Vatten låta, dymedelst än mer förvärra ofvannämnda Problématique.

Äfvenledes fortfar i Strid med utfärdade Förordningar nästan hvar och hvarannan Innevånare att å Gatorne ur Fenster, Dörrar och Portar utkasta ej blott slike ofvan nämnda Cropps-Utdunstningar, utan äfvenledes diverse Afskråde samt allehanda Orenligheter, vilka öfverallt i Staden i såväl större som mindre Högar ligga och skräpa samt afvge sina vämjeliga Stanker. Allra värst synes Miss-Förhållandena vara i de Delar af Staden, där det gemenaste Folket bor, såsom Väster Udd och Björkholmarne, men särdeles å Stora Pantare-Holmen. Därstädes utgör såväl Anblicken af de slemma Boende-Clientelets eländiga Kyffen och fallfärdiga Kojor, liksom de fräna Dunsterna från Avfallshögarna, för den tillreste Främlingen under Dess inpasserande till Tross-Ön en högeligen wederstygglig och oangenäm Bekantskap, föga smickrande såsom introducerande Impression af Vår Stolta Örlogs-Stad.

Kungöres därför med allt Eftertryck att till dylike Svinaktigheter skyldige Miss-Dådare hafva att, då de blifva tagne på bar Gärning, erkannerligen med Rumpan bar under Tarfvets Förrättande, emotse vederbörlig Straff-Påföljd, vanligtvis utgörande ett skäligt Bötes-Belopp. Synes det likväl varje anständig "Vän af Ordning" att ett till Lagens Efterlevande mer kännbart Straff vore påkallat. Således vore det nog mera verksamt att i allmän Åsyn af Profossen låta bestraffa den Skyldige medelst Spöslitning vid den på Stora Torget framför Tysk-Kyrkan befintliga Straff-Pålen, upptill krönt med själfvaste Koppar-Matte. Att bevittna ett dylikt både populairt och uppbyggeligt Folk-Nöje vore nog ett mer verksamt Medel till Förebyggande utaf ofvannämnda Tarfvligheters Uppkomst.

Vore det ej för de lösspringande Svinens aldrig svikande Appetite på allt Slags Avfall, hvilka de begärligen sätta i sig och därvid såsom hungriga Renhållnings-Hjon utförande en för Allmän-Nyttan nog så betydelsefull Insats, torde det ha varit näst intill omöjligt att beträda de allmänna Gatorna utan att därvid tvingats att djupt nedsjunka i allsköns stinkande Gytta. Äfvenledes motverkas till all Lycka densammes Förökning af den lyckosamma Omständigheten att Carlsrona, till Följd utaf Trossöns bergiga Skapnad, hafver Förmånen att vara rikligen utrustad med ovanligt många i åtskilliga Fall starkt lutande Backar, varvid antalet Nedför-Backar vida synes öfverstiga antalet Uppför-Backar, hvarföre i synnerhet vid riklig Nederbörd de ofvannämnda Orenligheterna af Naturen sjelfv i viss Utsträckning bortföres, då ju desamme medelst Regn-Vattnets ymniga Lopp å Gatorne i wiss Mån blifva utspolade i Hafvet tack vare den då rådande Wäder-Leken.

Dessutom lindras dessbättre Affalls-Stanken, liksom de bittra Dofterna från de talrika Gödsel-Högarna å stadens Gårdar, af de friska Vindar, hvilka merendels råda i den blåsiga Örlogs-Staden, dock undantagandes de varmaste Sommar-Månaderna, då de fräna Odeurerna nå en sådan Omfattning, att den med en kräsen Näsa equiperade Medborgaren prefererar att rymma Staden för att istället tillbringa den varma Årstiden hos någon Släkting eller, om Samhälls-Ställningen så medger, å ens egen ägandes Herre-Gård å Landsbygden för att därstädes i Moder Naturs väldoftande Sköte njuta af Lant-Lifvets behagliga Förlustelser, till vilka ej minst må räknas Växtlighetens Wahl-Doft.

Afslutningsvis påminnes äfven om att de osjälige Swin - härvid afvses blott de fyrbente, då ju de tvåbentes Straff-Påföljder förvisso redan blifvit berörda - liksom öfvriga Creatur - hvarvid äfven innefattas Hus-Djur af alla de Slag - hvilka Natte-Tid påträffas lösspringande och utan Herre å Stadens Gator, därvid störande den nattliga Ron, blifva urskillningslöst och utan Pardon utaf det patrullerande Natt-Wakts-Manskapet fasttagne, samt genast till Landbro-Tullen förpassade, där de hållas i fängsligt Förvar till dess deras Herre mot wederbörligt Bötes-Belopp dem utlösa ur den därwarande Arresten. Därest deras Ägare ej inom rimlig Tid dem sålunda befria, komme de ifrågawarande Creaturen istället att befrias från det jordiska Lifvet genom att de - efter Öfverlämnadet till Natta-Mannen å Dess Gård wid norra Delen af Stora Panter-Holmen - blifva likwiderade.

LandsHöfding S. von Köhler

G. F. Corylander

*****

Suputs Försvar

Nykter är jag illa mulen, Nykter är jag rätt modstulen;
Nykter är jag full med Pust, Nykter är jag utan Lust;
Fuller är jag full med Nöje, Fuller är jag full med Löje:
Fuller är jag väl förnöjd, Fuller är jag full med Fröjd;
Annan Glädje må väl fara, Dricka skall min Glädje wara;
Dricka är min enda Ro, Näst hwid Tunnan will jag bo;
Wad jag äger skall jag sälja, Köpa Win och det uppsvälja;
Uti heta Strupen min, Där skall Öl och Winet in;
Allt skall ösas i min Kropp, Allt ihop skall drickas opp!

Diktat af Israel Holmström, Skald och
Ämbets-Man hos Salig Konung Carl XII

*****

G III G III G III

*När glada vänner råkas, En gammal med en ung,
Om deras Kung då språkas, Om deras milde Kung.
Alt hvad dem då kan fröjda, Och Lust och Snille gör
Är at de lefva nöjda, Och Gustaf Spiran för!*

S L U T

QWARTALS-BILAGA TILL CARLSCRONA WECKOBLAD

Årgång 1 N:o 4 Anno 1780 Pris: 5 Shilling

Högt Ärade Läsare,

I Vår föregående Bilaga berättades om Den Nye Amiral-Generalen Hendric Af Trolles och SkeppsByggMästaren Fredric Hendric Af Chapmans Flytt till Vår Örlogs-Stad, samt om de nya Tider som därmed torde stunda för såwähl Vårt Amiralitet som för Det Kongliga Skepps-Warfet. I detta Nummer uppfylla Wi det i den förra gifvna Löftet att skildra Herr Öfversten Chapmans hittillsvarande Lefnads-Bana med en omfångsrik Artichel i detta särskilda Ämne. Dessutom ber Wi Våra Läsare att taga Del af Magistratens i Bilagan publicerade Uppmaning att nogsamt taga Sig till wara för Åsido-Sättande af de Ordnings-Reglor, hwilka af Stadens Magistrat uppsatts såsom Skydds-Åtgärder till Jule-Fridens Bewarande, wilket äfven torde wara ett uttalat Önske-Mål för såwähl Våra Kyrkors Företrädare som för Vår himmelske Herre.

Med den allra utmärktaste Hög-Aktning

Herr Rodolphe Jeansson von Prahlenschreiber, Hufvud-Redacteur

* * * * *

Om Hans Majestait Konung Gustaf III:s nyligen afvlagda Besök i Konst-Academiens nya Inrättning

Vid Konst-Academiens andra Sammanträde om Aftonen Den 7:e December efter Dess i Åhr företagna Öfverflyttning till Nya Lokaler i Stockholm fågnades Institutionen nyligen af Hans Majestaits nådiga Wälwilja, då Monarken vid ofvannämnda Tillfälle hedrade Densamma med Dess Höga Besök i Sällskap med Dess Konst-intresserade Broder Prins Fredric Adolph, samt åtföjd af Den Kongliga Suiten. Närwarande wid denna solenna Tilldragelse woro samtliche Academiens framstående Medlemmar, warwid Dess Preses, Herr Öfver-Intendenten Carl Fredric Adelcrantz, med underdånig Wördsamhet wisade de Kongliga Gästerna runt i Lokalerna.

Genom Flytten hafva alla de af Konungens till Academien skänkta dyrbara Gips-Statyerna, wilka ursprungligen af Herr Grefven Nicodemus Tessin d.y. blefvo införskaffade i den Fransyska HufvudStaden Paris, änteligen erhållit en passande Uppställningsplats, underlättande såwähl deras Exponerande som Förwarande. Efter att hafva besett Stora Samlings-Salen och därvid approberat Academiens Byggnads-Planer, den ofvanämnda Samlingen af Gips-Sculpturer samt Modell-Salen, besökte De Höga Gästerna slutligen Princip-Scholan, där några begåfvade Elever med Sitt Tecknande gäfvu tydliga Bewis på uppnådd Färdighet och afsevärda Talenter, wittnande om den lika målmedvetna som skickeliga Underwisning som här bedrifves med Inriktning på en för Vår Nation fruchtbärande Framtid å Konstens Område.

Det bör äfven omnämnas att Konungen och Dess Escort i den ofvannämnda Modell-Salen kunde taga i Ögna-Sikte en jättelik Olje-Målning af den Holländske Mästaren Rembrandt, företällande Batavernas Sammansvärjning mot Romarna, vilken wäckte Majestaitets särskilda Intresse. Efter att hafva inspecterat

Förhållandena inom Inrättningen och funnit dessa excellenta uttalade Hans Majestait Sitt nådiga Wahl-Behag till hugnad för de församlade Ledamöterna.

Konst-Academien, som tidigare varit inrymd i mindre lämpliga förhyrda Lokaler uti Herr Stats-Secreteraren Rosenadlers Fastighet vid Mynt-Torget, hafver således genom den i detta Åhr företagna och ofvan omnämnda Flytten erhållit wäsentligt gynnsammare Förutsättningar för Dess Arbete, då detta numera beddrifves i wissa Delar af det stora Hus vid Röd-Bod-Torget nära Lejon-Backen, wilket skänktes till Academien af Herr Styck-Gjutaren Gerhard Meyer redan Åhr 1775. Ehuru wiss Ombyggnad af Fastigheten synes wara af Nöden, lærer de nya Lokaliteterna med Tiden blifva synnerligen ändamålsenliga för Institutionens Werksamhet, warför Densamma med Emfas bör gratuleras till denna afvsewärda Förbättring.

----- ((( ))) -----

Beslut wäntas om eventuellt Uppförande af särskilt Boställe åt Den Kongliga Flottans nya Skepps-Constructeurer

Inom Amiralitetet hafver försports den Tidningen att Öfverste F. H. Af Chapman framlagt till Approbation en widlyftig Plan och Ritningar till Uppförande af några Byggnader af HerrGårdsCaractaire strax söder om Varfs Gatan å Väster Udd - således helt nära Skepps-Varfvvet. Det Chapmanska Projectet torde snarligen winna Amiralitets-Ledningens Godkännande, och då dessa tämligen pretentieusa Byggander i sinom Tid blifva färdigställda komma de att utgöra permanenta Boställen för såwähl den ofvannämnde Herr Chapman som för de nytillkommande trenne UnderSkeppsByggMästarne Bogman, Neuendorff och Pousette.

* * * * *

Den 29 November afled Öster-Rikes Kejsarinna

Maria Teresa

i en Ålder af 63 Åhr

Sonen Josef II efterträder såsom Kejsare Modern

* * * * *

Commentar till ofvanstående Kungörelse:

Den ofvannämnde Tron-Följaren är känd för Dess djärfva Upplysnings-Idéer. Den Öster-Rikiska Nationen torde därför inom en snar Framtid blifva Föremål för åtskilliga Samhälls-Reformer, af wilka den allra första torde blifva Lifv-Egenskapens Afvskaffande till Hugnad för Landets Bönder.

* * * * *

*Hos Handelsmannen Jacob Pettersson finnes ännu några Fastager
rätt sköna Äpplen af bästa Sort till Salu, emot billigt Pris.*

---

*Ett anständigt Frun-Timmer från Stockholm kan sy alla Sorters Fruntimmers-
Kläder, sätter upp Myssor och kammar Fruntimmers-Hår. Hafver Sitt Logi på
Mölle-Backen.*

Biografiska Upplysningar om Herr ÖfverSkeppsByggMästaren Öfverste Fredric Henric Af Chapman, hwilken utaf Konungen blifvit utnämnd till ArbetsDirecteur wid Det Kongliga ÖrlogsWarfvet

Fredric Henric Chapman föddes Den 9 Augusti 1721 i Göteborg såsom Son till en f. d. brittisk SjöOfficer. Båda Föräldrarna woro af Engelsk Härkomst, hwarwid är att märka att Fadern war Thomas Chapman, wilken såsom Engelsk SjöKapten öfvergick i Svensk Tjänst i Salig Konung Carl XII:s Flotta Åhr 1716. Densamme kom med Tiden att arbeta som HolmMajor hwid Göteborgs-Eskadern fram till Dess Pensionering 1754. Modern Susan Colson å sin Sida war Dotter till en berömd Engelsk SkeppsbyggMästare (Sic!).

Redan såsom Gosse wisade Fredric Henric lifvligt Intresse för Hem-Stadens Warfs-Werksamhet, synnerligen det därstädes pågående Skepps-Byggeriet, hwilket bland annat resulterade i åtskilliga Teckningar af de tillskapade Fartygen. Redan i 15-Åhrs-Åldern gick han en Tid till Sjöss, men arbetade de resterande YnglingaÅhren som Timmerman wid Cronans Warf i Göteborg, men äfven under någon Period wid ett privat Warf i Stockholm. Blott 19 Åhr gammal lærer han haft ett afvsevärt Ansvar wid en å Lödöse Warf hwid Göta Älfv tillwerkad SpanienFarare.

Åhr 1741 begafv Sig den unge Chapman till London för att fram till 1744 continuera Dess Practique såsom Timmerman. Hwid Återkomsten till Göteborg hade han därigenom samlat tillräckligt Capital för att 1745 tillsammans med Köpmannen Petter Samuelsson Bagge driva ett eget Warf. Emellertid sålde han Sin Andel i Företaget 1748 för att dymedelst kunna bekosta Sina continuerade Studier i SkeppsbyggnadsKonsten med dess tillhörande Wetenskaper.

De närmast följande twenne Åhrens Bewistande af Föreläsningar såwähl i Lund som i Stockholm satisfierade dock ej hans stora Wetgirighet, hwarföre han istället öfverflyttade till London för att under ett Åhr studera Mathematic under den berömde Professorn Thomas Simpson, hwars BeräkningsTeorier han fann fruktbara. Därefter besökte han de trenne Kongliga Warfen i Woolwich, Chatham och Deptford för att ingående studera den Engelska SkeppsbyggnadsKonsten. Emellertid kom Myndigheterna att misstänka honom för industriellt Spionage och söka värfwa skickligt Arbets-Folk till Frankrike, hwarföre han sattes i Hus-Arrest. Under den Månad då Saken närmare utreddes åtnjöt han dock viss Rörelse-Frihet, och därefter frikändes han samt återfick äfven Sina Ritningar.

Efter att ha lärt Konsten att grafvera i Coppar continuerade han 1754 Sina Skeppsbyggare-Studier hwid Warfv i såwähl Holland som Frankrike, synnerligen i Brest, där man förgäfves sökte förmå honom att öfvergå i Fransk Tjänst. Istället fick han 1757 på Recommendationer af Hans Excellence RiksRådet Carl Fredric Scheffer Tjenst såsom UnderSkeppsByggMästare hwid Den Svenska ÖrlogsFlottan, hwars hösta Ämbete inom SkeppsByggeriet innehades af Gilbert Sheldon. Denne gafv nu Chapman i Uppdrag att inventera Wirkes-Tillgången af tjenligt Timmer i de Finländska Skogarna.

Härvid kom han att uppmärksammas af Befäl-Hafvaren på Sveaborg, Fält-Marskalken Augustin Ehrensvärd, hwarefter han commenderades till Svenska Pommern. Hwid Varfvet i Stralsund kom han bl. a. att rita samt bygga nya Galär-Fartyg. Sedan det Pommerska Kriget afvslutats 1762 kom han i det följande Åhret att förflyttas till Sveaborg, där han under tvenne Åhr, förutom att verka som Lärare till den unge Carl August Ehrensvärd, kom att construera nya Fartyg, men äfven Torr-Dockor, Mast-Kran och andra nyttiga Inrättningar.

1764 utnämndes han till ÖfverSkepps-ByggMästare vid Arméens Flotta, men commenderades dessutom att i CarlsCrona deltaga i den Cert-Commission, hwilken syftade till Förnyande af Örlogs-Flottans Fartygs-Typer. Härfrvid framlade han en djärfv Plan, hwars utmärkande Drag war forcerad Ny-Byggnation medelst långtgående Serie-Production.

Åhr 1765 flyttade Chapman i Stockholm, Nu inleddes hans lifvliga Werksamhet som ÖfverSkeppsByggMästare vid Djurgårds-Warfvvet, där han sedan dess hittills warit bosatt, och där allehanda nya Farkoster af såwähl större som mindre Format hafva sett Dagens Ljus, waraf åtskillige på Entreprenad åt Arméens Flotta, men äfven diverse civila Fartyg, bl.a. Ost-Indie-Farare.

1768 utkom första Delen af Hans i Om-Werlden så ryktbara och på Wetenskap grundade Afvhandling om Konsten att bygga Skepp, "Architectura Navalis Mercatoria", innehållande Ritningar af Samtidens intressantaste Fartygs-Typer; Werket completerades med Text-Förklaringar först 1775.

Redan 1772 adlades han af Hans Majestait Gustaf III, hwilken såsom nytillträdd Konung tidigt fått Wetskap om Chapmans extraordinaira Qwaliteter, och därför tilldelade honom Svärds-Orden. 1775 inwahldes Chapman i Kongliga Målare- och Bildhuggare-Academien, bl.a. för att ha ritat ett Antal förnämliga Galjons-Figurer. 1776 blefv han dessutom utnämnd till Öfverste, samt Ledamot af såwähl Kongliga Wetenskaps-Academien i Stockholm som Amiralitets-Collegium i CarlsCrona.

* * * * *

Allvarlig Påminnelse till Allmänheten om Beifvrande af Missbruk, Olagligheter och annat misshagligt Uppträdande under Jule-Högtiden

Det ofta utöfvade Oskicket att i Staden kringstryka från Hus till Hus med Trumpan, Musique och Sång, Jule-Bocken och Stjernan och liknande Till-Tag, sålunda åsidosättande Helg-Dagarnas påbudna Stillhet, föranleder Magistraten att påminna Stadens Innewåhnare om att alla nödiga Anstalter komma att widtagas för att sådana Missdådare utan Pardon fasttaga och anhålla.

Magistraten i CarlsCrona Stad

* * * * *

Fosterländskt Poéme

Känn Sveriges stora Hopp, Dess Sällhet, Dess Försvar,
Der Kungen Hjelte är, och Hjelten Landets Far
Det Lag och Ordning är, som stadga skall Wår Lycka
Att Ingen lider Wåld, och Ingen får förtrycka
Som Svensk Du wet det Sjielfv, Dig Främling vare sagt
Att Trygghet aldrig finns, där Kungen saknar Makt.

S L U T